

Безверхий К.В.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
ім. Вадима Гетьмана»

ХАРАКТЕРИСТИКА КОНЦЕПЦІЙ КАПІТАЛУ У ФІНАНСОВІЙ ТА ІНТЕГРОВАНІЙ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Для більш повного розуміння такого нового явища як інтегрована звітність підприємства, спершу, необхідно проаналізувати концепцію капіталу, яка покладена в основу такої звітності та виділити її відмінність від концепцій капіталів на якій базується традиційна фінансова звітність підприємства. Вищезазначене актуалізує питання надання характеристики концепцій капіталів у фінансовій та інтегрованій звітності підприємства (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика концепцій капіталу у фінансовій та інтегрованій звітності підприємства

№ з/п	Ознака	Звітність	
		Фінансова	Інтегрована
1	Поняття капіталу	<p>Фінансова концепція капіталу: капітал є синонімом чистих активів або власного капіталу суб'єкта господарювання [2, п. 4.57]</p> <p>Фізична концепція капіталу: капітал розглядається у вигляді продуктивності суб'єкта господарювання, основаної, наприклад, на одиницях виробленої за день продукції [2, п. 4.57]</p>	<p>Капітал – це запас вартості, який збільшується, зменшується або трансформується в результаті діяльності організації. Наприклад, фінансовий капітал організації збільшується, коли вона отримує прибуток, а якість її людського капіталу підвищується при навчанні працівників [1, п. 2.11]</p>
2	Концепція капіталу	<p>Збереження фінансового капіталу. Згідно з цією концепцією, прибуток заробляється, тільки якщо фінансова (або грошова) сума чистих активів на кінець періоду перевищує фінансову (або грошову) суму чистих активів на початок періоду після вилучення будь-яких виплат власникам або внесків власників протягом цього періоду.</p>	<p>Успіх організацій залежить від різних форм капіталу. В даній концепції капітали поділяються на фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціальний та природний капітали [1, п. 2.10].</p> <p>Фінансовий капітал – це резерв коштів, які:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) є у організації для використання при виробництві товарів або наданні послуг; 2) надходять через фінансування (боргове, часткове фінансування і гранти) або створюються в результаті операцій або інвестицій. <p>Виробничий капітал – виробничі фізичні об'єкти (на відміну від природних фізичних об'єктів), наявні в організації для виробництва товарів або надання</p>

		<p>Збереження фінансового капіталу може вимірюватися або в номінальних грошових одиницях, або в одиницях постійної купівельної спроможності [2, п. 4.59]. Концепція збереження фінансового капіталу не вимагає застосування певної основи оцінки. Вибір основи за цією концепцією залежить від типу фінансового капіталу, який суб'єкт господарювання прагне зберегти [2, п. 4.61]</p>	<p>послуг, включаючи:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) будівлі; б) обладнання; в) інфраструктуру (наприклад, дороги, порти, мости, сміттєпереробні заводи і водоочисні споруди). <p>Інтелектуальний капітал – організаційні нематеріальні активи, засновані на знаннях, включаючи:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) інтелектуальну власність, наприклад, патенти, авторські права, програмне забезпечення, права і ліцензії; 2) «організаційний капітал», наприклад, що мають на увазі знання, системи, процедури та протоколи. <p>Людський капітал – компетенції співробітників, їх здатності і досвід, а також їх мотивація впроваджувати інновації, в тому числі їх:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) відповідність структурі управління організації та її підтримка, підхід до управління ризиками і етичні цінності; б) здатність розуміти, розробляти і реалізовувати стратегію організації; в) лояльність і мотивація для вдосконалення процесів, товарів і послуг, включаючи їх здатність керувати, управляти і співпрацювати. <p>Соціальний капітал – інститути і відносини в рамках спільнот і між ними, а також між групами зацікавлених сторін і іншими групами, і здатність ділитися інформацією для підвищення індивідуального і колективного добробуту. Соціальний капітал включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) загальні норми, цінності і зразки поведінки; 2) відносини / зв'язки між основними зацікавленими сторонами, а також довіру і готовність співпрацювати, які організація розвиває і прагне побудувати, підтримувати разом з зовнішніми зацікавленими сторонами; 3) нематеріальні активи, пов'язані з брендом і репутацією, які створені організацією; 4) соціальні ліцензії на роботу організації. <p>Природний капітал – все поновлювані і непоновлювані природні ресурси і процеси, які дозволяють створювати товари або послуги, що підтримують минуле, сьогодення або майбутнє процвітання організації. Він включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) повітря, воду, землю, корисні копалини і ліси; 2) біологічне різноманіття і здоров'я еко-системи [1, п. 2.15].
		<p>Збереження фізичного капіталу. Згідно з цією концепцією, прибуток заробляється, тільки якщо фізична виробнича потужність (або продуктивність) суб'єкта господарювання (або ресурси чи кошти, необхідні для досягнення такої потужності) на кінець періоду перевищує фізичну виробничу потужність на початок періоду після вилучення будь-яких виплат власникам та внесків власників протягом цього періоду [2, п. 4.59]. Концепція збереження фізичного капіталу вимагає прийняття основи оцінки за поточною собівартістю [2, п. 4.61]</p>	

Як видно з табл. 1 концепції капіталу в фінансовій та інтегрованій звітності підприємства відрізняються тим, що фінансова звітність направлена на визнання прибутку за умов дотримання положень концепцій збереження фінансового або фізичного капіталу, а в інтегрованій звітності капітал характеризує вартість, яка залежить від змін (зменшення та/ або збільшення)

сукупності різних форм капіталу, а саме фінансового, виробничого, інтелектуального, людського, соціального та природнього капіталу.

Література

1. The International <IR> Framework [Electronic resource]. – Mode of access: <https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/12/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf>.

2. The Conceptual Framework for Financial Reporting [Electronic resource]. – Mode of access: <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/2016/conceptualframework.pdf>.

УДК 657

Бенько І.Д.,

к.е.н., доцент кафедри обліку в державному
секторі економіки та сфері послуг,

Тернопільський національний економічний університет

МЕТОДИКА ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ВИДАТКІВ В УСТАНОВАХ ОСВІТИ

Бухгалтерський облік, як і будь-яка інша наука, розвивається на об'єктивних законах економіки. Відзначаючи цінність досліджень вітчизняних і зарубіжних учених та вагомі досягнення сучасної бухгалтерської науки, слід вказати на ряд суттєвих теоретико-методологічних проблем, які не дають змоги визначити шляхи подальшого розвитку обліку в Україні. Методологія його має бути динамічною, оскільки лише за такої умови облік повноцінно може охопити усю всебічність і багатогранність об'єктів дослідження.

Поряд із загальнонауковими методами та теоретичною основою бухгалтерський облік є самостійною економічною прикладною наукою і має свої специфічні методи, обумовлені сутністю самого предмета, технологією обліку, завданнями та вимогами.

Реформування бухгалтерського обліку в державному секторі привело до зміни в підходах до формування облікової політики в установах освіти, зокрема. У поєднанні з розробкою Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі це сприяє підвищенню якості облікового відображення фінансово-господарської діяльності установ освіти і формуванню більш досконалої інформаційної бази для управління використанням бюджетних коштів [3, с.114].

Ключовими аспектами, які відображають специфіку формування облікової політики установи освіти, виступають такі твердження:

– джерелом покриття витрат установи є асигнування загального фонду та